

Ausa äri ajamine välismaal: Vastutus, risk ja head tavad

Dr. Alex Conte, kõrgem juuraekspert,
Korruptsioonivastane osakond, OECD

Korraldanud Justiitsministeerium ja Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda,
Tallinn, Eesti, 17.02.2010

*Avaldatud seisukohad on isiklikud ja ei pruugi tingimata esindada
konventsiooni osapoolte seisukohti*

Ettekanne tõlgitud Ad Rem tõlkebüroo poolt (www.keeled.ee)

Ülevaade

1. Altkäemaksukuritegu välismaal ning üksikisikute ja ettevõtete vastutus
2. Altkäemaksu tagajärjed
3. Heade tavade juhised

(1) Altkäemaksukuritegu välismaal:

Artikkel 1: Altkäemaks välismaal

- Fookus aktiivsel altkäemaksul – “pakkuja poolel”

Iga Pool võtab tarvitusele vajalikud meetmed määramaks, et seadusandluse järgi oleks see kriminaalkuritegu, kui ükskõik milline isik rahvusvahelises ettevõtluses ärilise või muu eelise saamiseks või säilitamiseks tahtlikult pakub, lubab või annab ükskõik millist liigset rahalist või muud hüve kas otse või läbi vahendajate välisriigi riigiametnikule selleks, et ametnik või kolmas pool käituks või loobuks käitumast seoses oma ametlike kohustustega.

- Kajastatud Eesti kriminaalkoodeksi paragrahvides 297 ja 298

(1) Altkäemaksukuritegu välismaal:

Kuriteo elemendid

- *...ükskõik milline isik...*
  - Füüsilised ja juriidilised isikud (kui võtta arvesse artiklit 2)
- *...palub, lubab või annab...*
  - Kui altkäemaksu pakutakse või lubatakse, ei tule seda kuriteo toimepanekuks “välja maksta”
- *...ükskõik millist liigset rahalist või muud hüve...*
  - Altkäemaks peab sisaldama ükskõik millist hüve, mitte ainult raha, mida välisriigi ametnikule või kolmandale poolele antakse
  - Hüve väärtus pole oluline, samuti pole olulised kohalikud kombed, kohalike võimude sallivus selliste maksete osas või makse väidetav vajadus

(1) Altkäemaksukuritegu välismaal:

Kuriteo elemendid

- *...kas otse või läbi vahendajate...*
  - Artikkel 1 sisaldab altkäemaksutegu, mida on pandud toime läbi vahendaja, tütarettvõtte või muu esindaja (st. ka altkäemaksu, mille esitas vaheisikuna käituv inimene)
- *...välisriigi riigiametnikule...*
- *...et ametnik või kolmas pool...*
  - Kuritegu katab ka altkäemakse, mis toovad kasu välisriigi ametniku perele, poliitilisele parteile või muule kolmandale poolele

(1) Altkäemaksukuritegu välismaal:

Kuriteo elemendid

- *...et ametnik käituks või loobuks käitumast seoses oma ametikohustega...*
  - Artikkel 1(4)(c) täpsustab seda, et siia kuulub igasugune riigiametniku positsiooni kasutamine, olgu see siis ametniku volitatud pädevuses või mitte
- *...ärilise või muud eelise saamiseks või säilitamiseks...*
  - Altkäemaks välisriigis on kuritegu ka siis, kui soovitud tulemusi ei saavutatud ja ka siis, kui firma oleks saanud soovitud tulemuse ka ilma altkäemaksuta (nt. kui firma oli hankekonkursil parima kvalifikatsiooniga)

(1) Altkäemaksukuritegu välismaal:

Kaugele see laieneb?

- See kehtib nii üksikisikutele kui ettevõtetele
  - Konventsioon, Artikkel 2; Kriminaalkoodeks, paragrahv 14
- Sooritatud (nii osaliselt kui täielikult) kas välismaal kui Eestis
  - Konventsioon, Artikkel 4; Kriminaalkoodeks, paragrahvid 6 ja 7
- Altkäemaks ei ole maksuarvestuses mahaarvatav
  - 2009 soovitusel maksumeetmete osas, et soodustada altkäemaksuvastast võitlust; Tulumaksuseadus, paragrahvid 12, 14, 29, 34 ja 51
- Altkäemaksu või selle tulu pesemine on illegaalne
  - Konventsioon, Artikkel 7; Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus 2007, paragrahv 4

(2) Välismaise alikäemaksu tagajärjed:
Miks võidelda välismaise alikäemaksuga?

Konventsiooni preambula:

“...alkäemaks...tõstatab tõsiseid moraalseid ja poliitilisi probleeme ning moonutab rahvusvahelist konkurentsi”

1. Moraalsed probleemid

- Korporatiivne eetika
- Riigirahade juhtimine kõrvale õigetest eesmärkidelt (nt. makstes relvade eest rohkem kui vaja) või riiklike programmide ressurssidest (nt. kaevandusest)

2. Poliitilised probleemid

- Õõnestab avalike institutsioonide efektiivset tööd ja soodustab üldist korruptiivset õhkkonda;

(2) Välismaise altkäemaksu tagajärjed :

Miks võidelda välismaise altkäemaksuga?

3. Moonutab rahvusvahelist konkurentsi

- Korruptsiooni osatähtsust jätkuva majanduskasvu ja tugeva investeerimistegevuse juures on ammu mõistetud (G-20 ja teiste poolt)
- Mõjutab negatiivselt õiglast konkurentsi, pannes altkäemaksu mitte maksvad firmad konkrentsis ebasoodsasse olukorda ja lisab kulusid firmadele, mis maksavad altkäemaksu
- Vähendab välisurgude stabiilsust ja turvalisust ning tekitab välisinvesteeringutele vaenuliku õhkkonna
- Hirmutab minema välisinvesteeringuid, kaubandust ja äritehinguid

(2) Välismaise alikäemaksu tagajärjed:

Miks mitte maksta?

- Korporatiivne eetika
  - Seondub hea juhtimise ja ausa tööpaiga tagamisega
  - Seondub mainega
- Omaniku/ aktsionäri vastutus
- Kriminaalvastutus
- Saab rakendada karme sanktsioone

(2) Välismaise altkäemaksu tagajärjed:

Sanktsioonid

- Üksikisikud

- Kinkimine (Kriminaalkodeks, paragrahv 297): maks. 3-aastane vangistus (korduvrikkujatele 5 aastat) ja/või trahv 500 x päevane maksustatav sissetulek
- Altkäemaksu andmine (Kriminaalkodeks, paragrahv 298): maks. 5-aastane vangistus (korduvrikkujatele 2-10 aastat)

- Ettevõtted

- Trahv kuni 250 miljonit krooni (16 miljonit eurot)

- Muud sanktsioonid

- Altkäemaksu ja sellest saadud tulu konfiskeerimine
- Osaluskeeld avalikes hangetes, ODA projektides ja ametlikult subsideeritud ekspordikrediitides

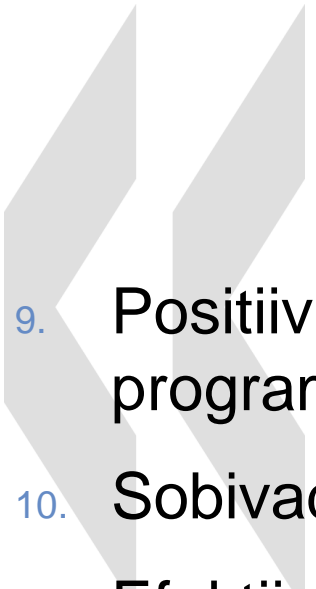
(3) Head tavad:
2009 soovitusel, lisa II

- Heade tavade järgimine sisekontrolli, eetika ja seaduskuulekuse osas
  - Juriidiliselt mittesiduvad juhised
  - Aitavad ettevõtetel tuvastada ja vältida oma töötajate ja/või juhtkonna poolt antavaid välismaiseid altkäemakse
  - Paindlikud – eesmärgiks olla kohandatav äritegevusele
- Juhised
  - Efektivsete sisekontrolli-, eetika- ja seaduskuulekuse programmide arendamine riskianalüüsi põhjal
  - Äriseltsidelt ja erialaliitudelt saadud abi

(3) Head tavad:

Lisa II Head tavad

1. Tugev sõnaselege toetus tippjuhtkonnalt
2. Poliitika, mis keelab selgelt välismaist altkäemaksu
3. Seadusekuulekus on kõigi isikute kohus igal tasandil
4. Tippastme juht jälgib eetikat ja seaduste järgimist juhtkonnalt saadud piisava autonoomsusega
5. Katab vastavaid valdkondi (kingid, reisirid jne)
6. Eetika ja seaduskuulekus ka äripartnerite puhul
7. Finants-/raamatupidamisprotseduurid
8. Aruandlus eetika ja seaduste järgimise meetmete kohta

(3) Head tavad:
Lisa II Head tavad

9. Positiivne tugi eetika ja seaduskuulekuse tagamise programmidele
10. Sobivad distsiplinaarprotseduurid
11. Efektiivsed meetmed pakkumaks juhiseid töötajatele ja juhtkonnale, eriti välismaal tegutsedes
12. Perioodiline eetika- ja seaduskuulekusprogrammide läbivaatus

Lisainfo

www.oecd.org/corruption